

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในพื้นที่ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ในเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา ด้าน โครงสร้างหลักสูตร และองค์ประกอบหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศและพัฒนาคณาจารย์ ด้าน วัสดุอุปกรณ์และสื่อ และสุดท้ายด้านการวัดผลและประเมินผล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 15 คน และนักศึกษาของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องมีประสบการณ์ในการเรียนอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 44 คน ทำการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลจากศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงและศูนย์การเรียนชุมชนจำนวน 7 แห่ง ทำการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำข้อมูล ที่ได้มาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เป็นจริง จากผลการวิจัยสรุปผลดังนี้

1. ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบหลักสูตร

1.1 การจัดรายวิชา

1.1.1 สภาพการจัดรายวิชา จัดรายวิชาเป็น 2 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาพื้นฐาน 4 วิชา และหมวดวิชาประสบการณ์ 4 วิชา และให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนละ 2 วิชา โดย แบ่งเป็น หมวดวิชาพื้นฐาน 1 วิชา และหมวดวิชาประสบการณ์ 1 วิชา มีความเหมาะสมดีในส่วน ของเนื้อหาสาระของแต่ละหมวดวิชาที่เรียน ถ้านักศึกษาสามารถเรียน ได้ครบทุกเนื้อหาสามารถนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

1.1.2 ปัญหาการจัดรายวิชา พบว่า เนื้อหาวิชามีมากเกินไปแต่เวลาในการเรียนมี น้อยจนทำให้ผู้สอนสอนไม่ทันและนักเรียนเรียนไม่ทัน การจัดรายวิชาที่มีน้อย เพียง 8 รายวิชาและ บังคับให้เรียนทั้งหมด นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เลือกเรียนตามที่ตนเองถนัดและในส่วน ของเนื้อหา สาระในบางรายวิชาขาดความเหมาะสมกับนักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนผู้ใหญ่

1.1.3 แนวทางการพัฒนา ต้องการให้มีการนำเอาข้อมูลของชุมชนมาร่วมในเนื้อหาวิชาที่จัดอยู่รวมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนสนใจศึกษาเพิ่มเติม ควรให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนได้มากกว่าภาคเรียนละ 2 วิชา และสามารถเลือกลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่ตนเองถนัดก่อน และมีการจัดเนื้อหาสาระวิชาขึ้นมาใหม่ให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา ในเรื่องอาชีพ กลุ่มบุคคล และมีเนื้อหาสาระวิชาที่เหมาะสมกับนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใหญ่

1.2 แผนการเรียนการสอน

1.2.1 สภาพแผนการเรียนการสอน ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนจะทำแบบบูรณาการ มีครูผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันจัดทำแต่ก็จะไม่เป็นไปตามแผนการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นมาเพราะจะมีกิจกรรมอื่นเข้ามาแทรก นอกจากนี้ มีบางศูนย์การเรียนชุมชนที่ไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอนแต่จะสอนไปตามหนังสือหรือไม่มีการเรียนการสอนแต่จะมีกิจกรรมมอบหมายให้ทำ และยังมีบางศูนย์การเรียนชุมชนที่ครูผู้สอนจะเป็นผู้ที่จัดทำแผนการเรียนการสอนเองทั้งหมด

1.2.2 ปัญหาแผนการเรียนการสอน ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนครูผู้สอนและนักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำจึงทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผน

1.2.3 แนวทางการพัฒนาแผนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการเรียนการสอนควรจะให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับครูผู้สอนและนักศึกษา นอกจากนี้ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องของการทำแผนการเรียนการสอนกับครูผู้สอนและนักศึกษา เพื่อที่ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

1.3 แหล่งการเรียนรู้

1.3.1 สภาพแหล่งการเรียนรู้ ครูผู้สอนไม่ค่อยให้ความสนใจ และไม่เคยมพาผู้เรียนไปยังแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่นักศึกษาอาศัยอยู่ ทั้ง ๆ ที่ในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้อยู่หลายแห่งได้แต่พานักศึกษาไปแหล่งการเรียนรู้อื่นนอกชุมชน โดยทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงเป็นผู้จัดให้

1.3.2 ปัญหาแหล่งการเรียนรู้ ขาดสนับสนุนและประสานงานกันระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ครูผู้สอน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน จึงทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างเต็มที่ ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงมักจะพานักศึกษาไปแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ต่างจังหวัด ทำให้ต้องเสียเงินและเสียเวลามากกว่าที่จะสนับสนุนให้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน

1.3.3 แนวทางพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ต้องมีการสนับสนุนและประสานงานกันระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ครูผู้สอน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ให้

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมีความสำคัญและมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้ต้องให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมากกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ครูผู้สอนและนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องที่ว่า ควรมีการแลกเปลี่ยนแหล่งการเรียนรู้ระหว่างชุมชนและมีแหล่งการเรียนรู้ให้ศึกษาทุกสัปดาห์

1.4 การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

1.4.1 สภาพการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นบางส่วนเท่านั้น ครูผู้สอนและนักศึกษบางส่วนมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับท้องถิ่นดีแล้ว

1.4.2 ปัญหาการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังขาดความร่วมมือกับท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร

1.4.3 แนวทางการพัฒนาการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ต้องให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรเพื่อหลักสูตรที่ได้จะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.)

2.1.1 สภาพการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.) ครูผู้สอนจะร่วมกับนักศึกษาในการจัดทำประเด็นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกจากเนื้อหาที่ง่ายในรายวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเอง แต่ก็ยังขาดในเรื่องที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ นอกจากนี้ยังมี ครูผู้สอนเป็นผู้ที่จัดทำหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักศึกษาเองทั้งหมดทำให้นักศึกษาไม่สามารถตอบคำถามได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทั่วไปหรือเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูผู้สอนไม่ใช่คนในชุมชน

2.1.2 ปัญหาการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.) ขาดความร่วมมือกันระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ชุมชน ครูผู้สอน และนักศึกษา ในเรื่องของการจัดทำหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาตอบคำถามเกี่ยวกับชุมชนไม่ได้ และเรื่องของการที่นักศึกษาไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าเพราะต้องทำงาน

2.1.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.) ทางครูผู้สอนและผู้เรียนต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้นเพื่อที่ผู้เรียนจะได้รู้จักชุมชนของตนเองมากขึ้น และสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ต้องไปแหล่งการเรียนรู้ที่อื่น และต่อไปต้องให้นักศึกษาคิดหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้เพิ่มเติมหัวข้อที่ตนเองอยากเรียนรู้เพิ่มเติม

2.2 การพบกลุ่ม

2.2.1 สภาพการพบกลุ่ม การพบกลุ่มครั้งละ 3 ชั่วโมงมีความเหมาะสมดีแล้ว นอก และในการพบกลุ่มแต่ละครั้งจะไม่มีการเรียนการสอน จะมีแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและเก็บเงิน การพบกลุ่มจะมีทั้งที่แยกระดับและพบกลุ่มรวมกันทุกระดับ ส่วนเวลาการพบกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นไปตามความสะดวกของครูผู้สอน

2.2.2 ปัญหาการพบกลุ่ม มีบางศูนย์การเรียนชุมชนที่ครูผู้สอนขาดความ รับผิดชอบและไม่ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนมีแต่กิจกรรมอย่างเดียวและการพบกลุ่ม บางครั้งไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้เพราะมักมีกิจกรรมอื่นมาแทรกระหว่างการพบกลุ่ม มีครูผู้สอน นักศึกษาและนักศึกษาบางส่วนมีความคิดเห็นว่า เวลา 3 ชั่วโมง ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการ พบกลุ่ม นักศึกษามาพบกลุ่มน้อยเนื่องจากต้องทำงานจึงทำให้ไม่มีเวลามาพบกลุ่ม และมีการพบ รวมกันทุกระดับทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากมาเรียน

2.2.3 แนวทางการพัฒนาการพบกลุ่ม ต้องให้ความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาพบ กลุ่ม ไม่จำเป็นต้องพบกลุ่มวันเวลา และสถานที่เดิมแต่ให้ตามสะดวกของครูผู้สอนและนักศึกษา นอกจากนี้ควรแยกระดับนักศึกษาในการพบกลุ่ม เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การพบกลุ่มมีการจัดการเรียนการสอนจริง ๆ ไม่ใช่มีแต่กิจกรรม และควรมีการพัฒนาครูผู้สอนใน เรื่อง ของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม เพื่อให้การพบกลุ่มจะได้มีคุณภาพมากกว่าที่เป็นอยู่

2.3 โครงการงาน

2.3.1 สภาพโครงการงาน นักศึกษา ต้องทำโครงการงาน 1 โครงการงาน โดยศึกษาปัญหาจาก ชุมชนและบูรณาการ 2 วิชาที่เรียนจัดทำเป็น โครงการงานแต่ในส่วนนี้ยังมีน้อยส่วนใหญ่นักศึกษาจะทำ โครงการงานประเภทสิ่งประดิษฐ์และเป็นโครงการงานที่ซ้ำ ๆ กันขาดความแปลกใหม่

2.3.2 ปัญหาโครงการงาน มีปัญหาจากการที่ครูผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้ความ เข้าใจในการทำโครงการงาน โครงการงานที่จัดทำขึ้นมาจึงมีประ โยชน์ต่อชุมชนน้อย และขาดการ ประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการประเมินโครงการงาน ครูผู้สอนและนักศึกษาในการจัดทำ โครงการงานทำให้โครงการงานที่จัดทำขึ้นมาไม่สอดคล้องในรายวิชาและมีผลในการประเมินโครงการงาน

2.3.3 โครงการงานแนวทางการพัฒนา ต้องให้ชุมชนเข้ามาส่วนร่วมในการจัดทำ โครงการงานทั้งการร่วมกันศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การประเมินผลงานโครงการงาน และอีกส่วน ที่สำคัญคือ ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงต้องจัดให้มีการอบรมในเรื่องของ โครงการงานให้กับครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อที่จะได้ทำโครงการงานได้ถูกต้อง

2.4 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ดังนี้

2.4.1 สภาพกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ครูผู้สอนจะร่วมกับผู้เรียนในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ก็มักทำในเรื่องเดิม ๆ เกือบทุกภาคเรียนและชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนนี้น้อย นอกจากนี้ครูผู้สอนและนักศึกษาบางส่วนมีความคิดเห็นว่า ในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูผู้สอน และทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงจะเป็นผู้ที่กำหนดหัวข้อและระยะเวลาให้กับนักศึกษาในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.4.2 ปัญหากิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่นักศึกษาไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ และยังขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชน มักทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตแต่เรื่องเดิม ๆ รวมทั้งทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนมักจัดการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนอกสถานที่ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาทั้งเรื่องการเงิน ปัญหาครอบครัว และไม่ตรงตามความต้องการของนักศึกษา

2.4.3 แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ควรร่วมมือกับชุมชนในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต นักศึกษาจะได้ประหยัดงบประมาณและได้พัฒนาชุมชนของตนเองก่อน ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อที่ว่านักศึกษาจะได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัดก่อน และสามารถทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตลอดเวลาทั้งเปิดและปิดภาคเรียน

2.5 การสอนเสริม

2.5.1 สภาพการสอนเสริม ในปัจจุบันไม่มีการจัดสอนเสริมให้กับนักศึกษา

2.5.2 ปัญหาการสอนเสริม ขาดงบประมาณที่ใช้ในการจัดจ้างและขาดบุคลากรในการสอนเสริม และนักศึกษาไม่มีเวลาในการเรียนสอนเสริม เพราะไม่มีเวลาและเงินในการที่จะใช้จ่ายในการเรียนสอนเสริม

2.5.3 แนวทางการพัฒนา ประสานงานกับชุมชนในการจัดหางบประมาณและจัดหาวิทยากรในการสอนเสริมที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3. ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากร

3.1 การนิเทศ

3.1.1 สภาพการนิเทศ บุคลากรไม่เคยได้รับการนิเทศทั้งนี้เนื่องจากขาดบุคลากรในการนิเทศ

3.1.2 ปัญหาการนิเทศ ขาดบุคลากรในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนของครูผู้สอนทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ

3.1.3 แนวทางการพัฒนาการนิเทศ มีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อออกนิเทศ และติดตามผลรวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน

3.2 การพัฒนาบุคลากร

3.2.1 สภาพการพัฒนาบุคลากร บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาและอบรม ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 ปัญหาการพัฒนาบุคลากร ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและที่เคยจัดให้ความรู้กับบุคลากรมักเป็นเรื่องเดิม ๆ และไม่ตรงกับความต้องการที่จะอยากรู้

3.2.3 แนวทางการพัฒนาการพัฒนาบุคลากร ขอความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและทำการสำรวจความต้องการของบุคลากรว่าต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องใดบ้าง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อ

4.1 สภาพวัสดุอุปกรณ์และสื่อ ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนและนักศึกษาไม่เคยได้ใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอย่างอื่นนอกจากหนังสือเรียนทั้งนี้เนื่องจากไม่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อหรือที่มีก็ใช้การ ไม่ได้ และขาดความทันสมัย

4.2 ปัญหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหา จัดซ่อม วัสดุอุปกรณ์และสื่อที่มีอยู่ขาดความทันสมัย และครูผู้สอนขาดการประสานงานกับทางชุมชนและหน่วยงานอื่น เพื่อของงบประมาณมาจัดหาและยืมวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

4.3 แนวทางการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์และสื่อ ต่อไปต้องของงบประมาณจากท้องถิ่น รวมทั้งขอการสนับสนุนช่วยเหลือจากแหล่งที่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เช่น โรงเรียน ห้องสมุดในพื้นที่ หรือจากหน่วยงานอื่นในการใช้สื่อ และให้นักศึกษาทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์สำหรับนักศึกษาเอง

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

5.1 สภาพการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะผลการเรียนที่ดีเกินความเป็นจริงทั้งนี้เพราะในการเรียนมีคะแนนเก็บมากทำให้นักศึกษาได้เกรดสูงไม่เหมาะสมกับความรู้ที่มีข้อสอบที่ใช้ในการสอบครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการออกข้อสอบแต่ได้นำข้อสอบจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออื่นมาใช้วัดผลประเมินผลกับผู้เรียน

5.2 ปัญหาการวัดผลและประเมินผล กระบวนการเรียนการสอนในแต่ละเทอมทำได้ไม่ครบกระบวนการ ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้น้อย พอถึงเวลาวัดผลก็ทำได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และการที่กระบวนการวัดผลประเมินผลขาดคุณภาพ ทั้งในเรื่องของข้อสอบที่นำมาจากที่อื่น

สถานที่สอบคับแคบ ผลการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้สูงเกินความเป็นจริง และการประเมิน การ คิด วิเคราะห์ อ่าน เขียนและลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ผู้สอนไม่สามารถประเมินผู้เรียนได้ทุกคน

5.3 แนวทางการพัฒนาการวัดผลและประเมินผล ต้องเพิ่มความหลากหลายในการ วัดผลประเมินผล ทั้งการเรียนไปวัดผลไป และเพิ่มวิธีการวัดผลประเมินผลให้มากขึ้น ทั้งการสอบ ภาคทฤษฎี การสอบภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบให้กับนักศึกษา และ นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล ด้วย เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบหลักสูตร จากผลการวิจัยสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การจัดรายวิชา พบว่า ในแต่ละภาคเรียนจะลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนละ 2 วิชา โดยทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกล่งเป็นผู้จัดให้ ในส่วนของรายวิชาและ เนื้อหาวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้เป็นอย่างดีแต่เนื้อหาวิชามีมากเกินไป เวลา เรียนมีน้อยจนนักศึกษาเรียนไม่ทัน เนื้อหาสาระในบางรายวิชาขาดความเหมาะสมกับนักศึกษาซึ่ง เป็นผู้เรียนผู้ใหญ่ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระวิชาให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาและมี นำเอาข้อมูลในชุมชนมาบูรณาการร่วมในเนื้อหาวิชาที่จัดอยู่ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง ที่ตนเองต้องการและเรื่องของชุมชนมากขึ้น

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารายวิชาและเนื้อหาสาระวิชาที่นำมาจัด การศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีการนำเอาเนื้อหาวิชาและ สาระการเรียนรู้แกนกลางมาจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของหลักสูตรในระบบโรงเรียน ซึ่งมีเนื้อหาที่ มากเหมาะสำหรับเด็กที่ต้องการความรู้เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อและเป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิตประจำวัน แต่สำหรับผู้ใหญ่ซึ่งมีประสบการณ์อยู่แล้วต้องการความรู้เพื่อใช้ในการพัฒนา ตนเองเท่านั้น สอดคล้องกับทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ของโนวส์ (Knowles, 1980) ที่กล่าวว่า เด็กที่เรา สอนให้เขา เพราะว่าเด็กต้องเรียนรู้ในสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่ของผู้ใหญ่การต้องการการเรียนรู้เกิดจาก แรงผลักดันของความ ต้องการ เช่น ถ้าอยาก จะทำงานก็จะพยายามเรียนรู้ให้ไ้ถึงงานนั้น เมื่อได้งาน แล้วทำงานแล้ว เขาจะต้องเรียนรู้ต่อไปอีกว่าจะทำงานอย่างไรถึงจะมีความก้าวหน้า เมื่อได้รับ ความก้าวหน้าด้านหนึ่งก็จะพยายามเรียนรู้ทักษะเพิ่มขึ้นอีก เพื่อก้าวไปตามลำดับ และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2541) เรื่องทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อ

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก พบว่า ด้านหลักสูตร มีปัญหาและอุปสรรค คือ เนื้อหาในแบบเรียนมีมากและยากเกินไปทำให้เรียนไม่ทัน และเนื้อหาวิชาไม่ตรงกับหลักสูตรไม่สอดคล้องในการเรียนการสอนและความต้องการของผู้เรียน

1.2 แผนการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดทำแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครูผู้สอนกับนักศึกษาแต่ยังไม่เป็นไปตามแผนเมื่อมีการจัดการเรียนการสอน และมีบางศูนย์การเรียนชุมชนที่ไม่มีการจัดทำแผนการเรียนการสอน เพราะครูผู้สอนกับนักศึกษาคิดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนการสอนและมีกิจกรรมอื่นเข้ามาแทรก ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องของการทำแผนการเรียนการสอนกับครูผู้สอนและนักศึกษา และให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดทำแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการกันระหว่าง 2 วิชาเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และเนื้อหาวิชาที่มีมากแต่เวลาการเรียนมีน้อย จึงเป็นการยากที่จะจัดทำแผนการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งบางคนไม่ได้จบมาจากสายวิชาชีพครู และตัวนักศึกษาเองที่ไม่ได้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำแผนการเรียนการสอน แผนการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นมาจึงขาดคุณภาพเมื่อนำมาใช้ก็ไม่ได้เป็นไปตามแผนที่ทำไว้ จนทำให้บางศูนย์การเรียนชุมชนไม่ได้มีการจัดทำแผนการเรียนการสอน จึงควรมีการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนและนักศึกษาในเรื่องของการจัดทำแผนการเรียนการสอนก่อนที่จะให้ไปจัดทำแผนกันเองซึ่งสอดคล้อง กับทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ของ โนวส์ (Knowles, 1980)

กล่าวว่า การวางแผนการเรียน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนด้วย ครูควรเป็นผู้แนะนำ ช่วยแยกแยะ พิจารณาความต้องการ แนะนำวิธีการต่าง ๆ ที่จะศึกษาและค้นคว้า ไม่ควรให้ผู้เรียนเป็นผู้รับฝ่ายเดียว ในการสอนผู้ใหญ่นั้นผู้เรียนและผู้สอนควรได้รับพิชชอบในกระบวนการเรียนการสอนร่วมกัน โดยเน้นที่การแก้ปัญหาร่วมกันมากกว่าที่จะเป็นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2541) เรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 พบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับแผนการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบแก้ว จริงจิตร (2546) เรื่องสภาพและปัญหาการจำทำแผนการเรียนรู้อของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในพื้นที่นาร่อง ที่พบว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้ใน 4 องค์ประกอบได้ดำเนินการดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรขั้นเตรียมการ ครูประจำกลุ่มได้ศึกษาหลักสูตรและจัดหาเอกสารตามขอบข่ายเนื้อหาแต่ละหมวดวิชา ชุมชนสนับสนุนข้อมูลท้องถิ่นที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร คือ ครูประจำกลุ่ม การวิเคราะห์หลักสูตร ครูประจำกลุ่มศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา 2) การสำรวจและการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้การเขียนประวัติส่วนตัวตามหัวข้อที่กำหนด ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล เก็บวันพบกลุ่มแรก การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลของผู้เรียน ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลผู้เรียน 3) เรื่องที่ครูประจำกลุ่มร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ คือ จุดประสงค์ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ผู้มีส่วนร่วมการวางแผน การกำหนดวิธีการเรียนรู้ระหว่างครูประจำกลุ่มกับผู้เรียน ได้กำหนดเนื้อหาที่สามารถส่งเสริมกระบวนการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันวางแผนโดยใช้วิธีการเรียนรู้เป็นกลุ่ม 4) การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ได้อำนวยความสะดวกในการเตรียมสื่อต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้มีการกำหนดให้ผู้เรียนไปศึกษาเพื่อใช้จัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด กิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดทำแผนการเรียนรู้ คือ การศึกษาจากใบงาน และลงมือปฏิบัติตามใบงาน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มใช้วิธีระดมความคิดส่วนปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดทำแผนการเรียนรู้คือ ไม่มีคู่มือที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่ใช่คนในท้องถิ่นจึงไม่สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ ไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อและอุปกรณ์ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ผู้แทนชุมชนไม่เข้าร่วมจัดทำ

1.3 แหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนไม่เคยพาผู้เรียนไปยังแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนได้แต่พาผู้เรียนไปยังแหล่งการเรียนรู้อื่นนอกชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนไม่ค่อยให้ความสนใจแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เวลาในการเรียนมีน้อย ขาดการประสานงานกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงมักพานักศึกษาไปแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ต่างจังหวัด ทำให้เสียเงินและเสียเวลา จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างเต็มที่ ต้องมีการประสานงานระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ครูผู้สอน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมากกว่าที่เป็นอยู่

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดคุณภาพในการสอนหรือขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนที่ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเป็นหนทางที่นำไปสู่การส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักการศึกษาลดชีวิต และนอกจากนี้ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง มักพานักศึกษาไปแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ต่างจังหวัดมากกว่าที่จะส่งเสริมให้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในอำเภอแกลง นักศึกษาจึงไม่ได้อาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างเต็มที่ ไม่สอดคล้องกับคำกล่าวของ น็อก (Knox, 1986) ที่กล่าวว่า สิ่งที่คุณสอนผู้ใหญ่และนักการศึกษานอกกระบวนจะขาดเสียมิได้ คือ ความมีคุณสมบัติช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจและเห็นจริงว่า การศึกษาลดชีวิตมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต

ตลอดไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ ธรรมคุณ (2538) เรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปอ.) พุทธศักราช 2533 ตามทัศนะของครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษา 7 พบว่ามีปัญหา ไม่สามารถใช้แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้

1.4 การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นบางส่วน สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่จัดทำหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและขาดความร่วมมือกับคนในท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง เป็นหลักสูตรที่นำของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออื่นมาดัดแปลงให้เข้ากับอำเภอแกลงไม่ได้จัดทำหลักสูตรขึ้นมาเอง และนอกจากนี้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาต้องมี คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ที่อยู่ในชุมชน ร่วมกับบุคลากรของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรขึ้นมา แต่หลักสูตรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลงขาดส่วนนี้ ทำให้หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันขาดความสอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2534) เรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พบว่ามีปัญหาครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ต้องพัฒนาครูผู้สอนในเรื่องของการจัดทำหลักสูตร และให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรเพื่อหลักสูตรที่ได้จะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟูลเลน และปอมเฟรท (Fullan & Pomfret, 1977) เรื่อง “หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน” พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่ทราบถึงรายละเอียดของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น จำเป็นจะต้องจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการของหลักสูตรรวมทั้งการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยการจัดโปรแกรมอย่างต่อเนื่องในเรื่องยุทธวิธีการสอน การจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอน และแผนการสอน

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.) พบว่า ครูผู้สอนจะร่วมกับนักศึกษาในการจัดทำประเด็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเลือกจากเนื้อหาที่ง่ายในรายวิชาที่เรียน แต่ก็มีครูผู้สอนบางคนที่จัดทำหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งหมด และให้นักศึกษานำไปศึกษาด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับชุมชน แต่ชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง ทำให้ตอบคำถามจากประเด็นที่เกี่ยวกับชุมชนไม่ได้ รวมทั้งนักศึกษาไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาค้นคว้า ทางครูผู้สอนและนักศึกษาต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อที่นักศึกษจะได้รู้จักชุมชนของตนเองมากขึ้น

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำหัวข้อการเรียนรู้ด้วยตนเองจะนำเนื้อหาที่ง่ายจากรายวิชาที่เรียนมาจัดทำเป็นหัวข้อการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่สามารถหาคำตอบได้จากแหล่งการเรียนรู้หรือผู้รู้ที่มีอยู่ในชุมชน แต่เนื่องจากครูผู้สอนและนักศึกษบางส่วนไม่ใช่คนในพื้นที่หรือรู้จักชุมชนไม่ดี ทำให้หาคำตอบออกมาไม่ได้ ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง และครูผู้สอนไม่ค่อยให้ความสนใจและสนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าไปใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน บางครั้งปัญหาที่เกิดจากตัวนักศึกษาเองซึ่งเป็นผู้ใหญ่ต้องทำงานจึงทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับข้อสรุปของ เชียรศรี วิวิธศิริ (2541, หน้า135) สรุปปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ทางการศึกษาผู้ใหญ่ได้ไว้ว่า ผู้ใหญ่ ไม่มีเวลาว่างหรือมีเวลาไม่มากพอ ต้องรับผิดชอบภาระทางครอบครัว เช่นเลี้ยงดูเด็กเล็ก และต้องรับผิดชอบหนักในภาระหน้าที่การงาน

2.2 การพบกลุ่ม พบว่า พบกลุ่มครั้งละ 3 ชั่วโมง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่พบกลุ่มรวมทุกระดับทำให้เกิดความสับสนในการเรียนการสอน และนอกจากนี้ยังมีบางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญในการเรียนการสอน มีแต่กิจกรรมทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากมาเรียน ต้องให้ความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาพบกลุ่ม ไม่จำเป็นต้องพบกลุ่มวันเวลาเดิมแต่ให้ตามสะดวกของครูผู้สอนและนักศึกษา นอกจากนี้ควรแยกระดับนักศึกษาในการพบกลุ่ม เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดประสิทธิภาพไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม และคำว่าผู้อำนวยความสะดวก ทั้งที่มีการจัดทำแผนการเรียนการสอนหรือแผนการพบกลุ่ม ว่าการพบกลุ่มแต่ละครั้งนักศึกษาจะต้องเรียนรู้และทำกิจกรรมอะไรบ้าง ครูผู้สอนต้องสอนและมอบหมายงานอะไรให้บ้าง แต่ครูผู้สอนบางคนไม่มีความรู้ที่จะสอนให้กับนักศึกษาได้แต่มอบหมายงานให้นักศึกษาไปค้นคว้าด้วยตนเอง กระบวนการเรียนการสอนครูผู้สอนร่วมกับนักศึกษาแบ่งเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนออกเป็น 3 ส่วน คือ เนื้อหาที่ยาก ต้องจัดให้มีการสอนเสริม เนื้อหาปานกลาง ครูผู้สอนมีหน้าที่ให้ความรู้แก่นักศึกษา และเนื้อหาที่ง่าย ให้นักศึกษาไปศึกษาด้วยตนเอง แต่การพบกลุ่มของนักศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ไม่มีการสอนเสริม ไม่มีการเรียนการสอนระหว่างการพบกลุ่ม เพราะการพบกลุ่มส่วนใหญ่รวมกันทุกระดับ ทำให้สอนไม่ได้ และยังเกิดจากการที่ครูผู้สอนต้องพบกลุ่มหลายแห่งภายในวันเดียว ทำให้จัดกิจกรรมในการพบกลุ่มแต่ละแห่งได้ไม่มาก ไม่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ของโนวส์

(Knowles, 1980) กล่าวว่า กลุ่มผู้เรียน ควรเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความพร้อม ควรมีเทคนิคในการจัดและการสอน โดยดูความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนที่แท้จริงและความแตกต่างกัน ถ้าสามารถจัดกลุ่มได้ การเรียนการสอนจะเป็นรูปแบบเดียวกัน หากกลุ่มผู้เรียนมีความแตกต่างกันก็อาจจะใช้เทคนิคโดยการแบ่งกลุ่มย่อยได้ และยังไม่สอดคล้องคำกล่าวของ น็อก (Knox, 1986) สิ่งที่ผู้สอนผู้ใหญ่และนักการศึกษาในระบบจะขาดเสียมิได้ คือ ควรมีคุณสมบัติ ของการมีความยืดหยุ่นต่อเวลา เนื้อหาสาระ วิธีการเรียน ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพัต ถัยนันท์ (2537) เรื่องการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม นักศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นวิธีเรียนทางไกล จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการพบกลุ่มสำหรับภาคเรียนนั้น ๆ ด้วย และการจัดบรรยากาศการพบกลุ่ม ครูและนักศึกษาจะต้องมีสัมพันธภาพต่างกันมีความเข้าใจทัศนคติที่ดีต่อกัน ครูมีความเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ทรัพย์เวชการกิจ (2539) เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับจริยธรรมของครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีข้อเสนอแนะจากนักศึกษา ดังนี้ ในด้านความรับผิดชอบ ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้าให้มากกว่านี้ และควรเข้าสอนตรงตามเวลาที่สอนไม่ควรผัดผ่อนเวลาพบกลุ่ม ในด้านความเสียสละ ครูผู้สอนควรเสียสละเวลาสอนและเพิ่มเวลาพบกลุ่มให้มากกว่านี้

2.3 โครงการ พบว่า แต่ละภาคเรียนนักศึกษาต้องทำโครงการ 1 โครงการ โดยศึกษาปัญหาจากชุมชนแล้วมาจัดทำเป็นโครงการ ส่วนของการนำปัญหาจากชุมชนมาจัดทำเป็นโครงการยังมีน้อย ส่วนใหญ่นักศึกษาทำโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์และเป็นโครงการที่ซ้ำ ๆ กัน หรือเคยทำมาแล้วทำให้ขาดความแปลกใหม่และขาดการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนและนักศึกษขาดความรู้ความเข้าใจในการทำโครงการ ต้องจัดให้มีการอบรมเรื่องของโครงการให้กับครูผู้สอนและนักศึกษา เพื่อที่จะได้ทำโครงการได้ถูกต้อง และให้ชุมชนเข้ามาส่วนร่วมในการจัดทำโครงการทั้งการร่วมกันศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การประเมินผลงานโครงการ โครงการที่จัดทำขึ้นมาจะได้มีประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนและนักศึกษขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำโครงการ ว่าโครงการที่จะทำขึ้นต้องเป็นเรื่องที่นักศึกษาต้องการที่จะเรียนรู้อย่างเจาะลึก หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งต้องมีการสำรวจศึกษาค้นคว้าเสียก่อนว่า จะทำโครงการเรื่องอะไร และนอกจากนี้การทำโครงการต้องสอดคล้องกับรายวิชาที่เรียนและบูรณาการ 2 วิชาเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก จึงทำให้นักศึกษาทำแต่โครงการเดิม ๆ และไม่ค่อยเกิดประโยชน์กับชุมชน

2.4 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) พบว่า ครูผู้สอนร่วมกับนักศึกษาในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่มักทำในเรื่องเดิม ๆ เกือบทุกภาคเรียน และทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มักจัดการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนอกสถานที่มากกว่า ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งเรื่องการเงิน ปัญหาครอบครัว ไม่ตรงตามความต้องการของนักศึกษา และไม่เกิดประโยชน์กับชุมชนของนักศึกษา ควรร่วมมือกับชุมชนในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต นักศึกษาจะได้ประหยัดงบประมาณและได้พัฒนาชุมชนของนักศึกษา ก่อน

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แกลงสนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการเข้าค่ายและการไปศึกษาดูงานต่างจังหวัด โดยที่ไม่ได้สำรวจความต้องการของนักศึกษาว่าต้องการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบใดและที่ไหน หลักในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต นักศึกษาต้องเป็นผู้ที่เสนอโครงการ โดยโครงการที่ทำให้นักศึกษาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ได้ใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามา และตรงตามความถนัดของนักศึกษา และเป็นประโยชน์ทางด้าน ชุมชน สังคม ครอบครัวและตัวนักศึกษาเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณารัตน์ จงพิพัฒน์วิเศษ (2540) เรื่องความคิดเห็นต่อกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านลักษณะของกิจกรรม มีปัญหา ขาดความร่วมมือระหว่างสมาชิกกลุ่ม มาร่วมกิจกรรมไม่ได้ เพราะต้องทำงานนักศึกษามาร่วมกิจกรรมช้ากว่ากำหนด มีข้อเสนอแนะดังนี้ กำหนดกฎเกณฑ์ในการทำกิจกรรมอย่างเคร่งครัด ควรจัดกิจกรรมที่อาศัยความร่วมมือและมนุษย์สัมพันธ์ภายในกลุ่มให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาชุมชน ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อม มีปัญหาสถานที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม เช่นอยู่ไกลเกินไป ค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมไม่เหมาะสมแพงเกินไป ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เหมาะสม มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรหาสถานที่จัดกิจกรรมอยู่ใกล้กับสถานที่พบกลุ่ม ควรจัดระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม ควรจัดเก็บค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม

2.5 การสอนเสริม พบว่า ไม่มีการจัดสอนเสริมให้กับนักศึกษา เนื่องจากขาดงบประมาณที่ใช้ในการจัดจ้างและขาดบุคลากรในการสอนเสริม ควรมีการประสานงานกับชุมชนในการจัดหางบประมาณและจัดหาวิทยากรในการสอนเสริมที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดประสิทธิภาพในการจัดการสอนเสริมทั้งทางด้านการจัดกิจกรรมและการประสานงานในการจัดหาบุคลากรและการจัดหางบประมาณการสอนเสริม และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ ครูผู้สอนไม่ได้แยกเนื้อหาสาระในรายวิชาที่เรียน โดยส่วนเนื้อหาที่ยาก ต้องมีการสอนเสริม เนื้อหาปานกลาง ครูผู้สอนเป็นผู้สอน

และเนื้อหาที่ง่าย ให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง แต่ครูผู้สอนอาจจะสอนเองทั้งหมด หรือไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอน แต่ให้นักศึกษาไปศึกษาด้วยตนเองทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไร วังเวียง (2538) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล ตามทัศนะของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด พบว่า ข้อดีของส่วนใหญ่ของครูประจำกลุ่ม ไม่ค่อยเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายให้นักศึกษาฟัง และ บุญฉวี ทิมทอง (2539) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต 6 ผลการวิจัยพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูมีเวลาไม่เพียงพอและขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมการสอนให้กับผู้เรียน

3. ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากร

3.1 ด้านการนิเทศ พบว่า บุคลากรไม่เคยได้รับการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขาดบุคลากรในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนของครูผู้สอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อออกนิเทศและติดตามผลรวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง ไม่ได้ให้ความสำคัญและขาดบุคลากรในการนิเทศ เพราะบุคลากรมีน้อย แต่ก็จะมีพนักงานราชการส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการนิเทศครูผู้สอนในพื้นที่แต่ก็ไม่ได้ออกทำการนิเทศครูผู้สอนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแกลง จึงไม่ได้รับการนิเทศและคำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จาริพร รุ่งช่วง (2536) เรื่องการวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า มีข้อเสนอแนะของครูได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนควรออกนิเทศบ่อย ๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ปฏิทัศน์ (2538) เรื่อง การศึกษาสภาพการได้รับการนิเทศและสภาพความต้องการด้านการนิเทศของหัวหน้าและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 พบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้รับการนิเทศรวมทั้งการชี้แจงแนะนำจากคณะนิเทศของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นผลกระทบให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ไม่มีความชัดเจนและขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานในพื้นที่

3.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาและอบรม ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน เนื่องจากขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและที่เคยจัดให้ความรู้กับบุคลากรมักเป็นเรื่องเดิม ๆ และไม่ตรงกับความต้องการ ควรที่จะขอความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและทำการสำรวจความต้องการของบุคลากรว่าต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องใดบ้าง

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีหน้าที่ในการจัดอบรม ให้ความรู้และพัฒนาบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่ที่จัดขึ้นจะเป็นเรื่องเดิม ๆ ขาดการสำรวจความต้องการของบุคลากรว่าต้องการพัฒนาหรืออยากทราบเรื่องใดเพิ่มเติม และนอกจากนี้ในเรื่องของแรงจูงใจของบุคลากรซึ่งส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นว่า ไม่รู้ว่าจะพัฒนาตนเองไปเพื่ออะไรเพราะเป็นแค่ถูกจ้างชั่วคราว จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องนี้เท่าใดนัก ไม่สอดคล้องกับคำกล่าวของ น็อก (Knox, 1986) ที่กล่าวว่า สิ่งที่ผู้สอนผู้ใหญ่และนักการศึกษาอบรมจะขาดเสียมิได้ คือ ผู้สอนต้องมีความสนใจ และมีทัศนคติที่ดีต่องานสอน เพราะการทำงานด้วยใจรักและสนใจ จะไม่ทำให้รู้สึกว่างงานหนัก และจะรู้สึกสนุกกับงานที่ทำด้วยเป็นผลดีกับผู้เรียนด้วย หากผู้สอนทำไปเพราะหน้าที่ และทำให้ผ่านไปวันหนึ่ง ๆ ก็จะทำให้ขาดการสร้างสรรค์ไป และผู้สอนต้องมีความจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จริง ๆ การสร้างความจริงใจนี้ผู้เรียนสามารถเห็นได้ และเกิดความรู้สึกศรัทธา มีกำลังใจในการเรียนด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2541) ได้ศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านครูประจำกลุ่ม มีปัญหาและอุปสรรค คือ ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการสอนและไม่มีความถนัดในวิชาที่สอน และครูประจำกลุ่มไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการพบกลุ่มและวิธีสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูประจำกลุ่ม และควรจัดอบรมและประชุมครูประจำกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะด้านการสอนให้มากขึ้น

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อ

ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนและนักศึกษาไม่เคยได้ใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอย่างอื่นนอกจากหนังสือเรียน เนื่องจากไม่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อหรือที่มีก็ใช้การไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหา จัดซ่อม และครูผู้สอนขาดการประสานงานกับทางชุมชนเพื่อของบประมาณมาจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อ ควรของบประมาณจากท้องถิ่น รวมทั้งขอการสนับสนุนช่วยเหลือจากแหล่งที่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เช่น โรงเรียน ห้องสมุดในพื้นที่ หรือจากหน่วยงานอื่นในการใช้สื่อ และให้นักศึกษาทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์สำหรับนักศึกษาเอง

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดประสิทธิภาพ ในการ ประสานงานและการพัฒนาส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล และสื่อพวกวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จะสังเกตได้จากการที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลายแห่งอยู่ที่เดียวกับ ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อสิ่งที่ต้องการแต่ก็ไม่ได้ รับการสนับสนุนในส่วนนี้ เพราะครูผู้สอนขาดการประสานงานที่ดี รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากระบบ การดูแลรักษา และซ่อมแซม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ขาดคุณภาพ ทำให้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ เสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกลณี อรุณไพโรจน์ (2527) เรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความช่วยเหลือของชุมชนเกี่ยวกับการสื่อสาร การสอน ความเพียงพอของหนังสือมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัช วรรณวงศ์ (2530) เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พุทธศักราช 2522 ในด้านของความเข้าใจหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หรือการบริหารหลักสูตรพบว่า วัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการใช้ หลักสูตรยังไม่พอเพียง จึงเป็นผลให้การนำหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จไม่ได้ผล เท่าที่ควร รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ ธรรมคุณ (2538) เรื่องปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) พุทธศักราช 2533 ตามทัศนะของครูประจำกลุ่มของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษา 7 พบว่ามีปัญหาในด้านสื่อการสอน เครื่องมือ และวัสดุและด้านกระบวนการเรียนการสอน มีสภาพปัญหาดังนี้ ด้านเครื่องมือและวัสดุ มีไม่ เพียงพอให้นักศึกษาฝึกประกอบอาชีพ และด้านสื่อการเรียนการสอน มีไม่เพียงพอกับการเรียน การสอน

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีเกินความจริง เพราะในการเรียนมีคะแนนเก็บมากทำให้นักศึกษาได้เกรดสูงไม่เหมาะสมกับความรู้ที่มี ข้อสอบที่ใช้ในการสอบครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการออกข้อสอบแต่ได้นำข้อสอบจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออื่นมาใช้วัดผล ประเมินผลกับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนในแต่ละเทอมทำได้ไม่หลักสูตร ทำให้นักศึกษา เรียนรู้ได้น้อย ถึงเวลาวัดผลทำได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และการประเมิน การ คิด วิเคราะห์ อ่าน เขียนและลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้สอนไม่สามารถประเมินผู้เรียนได้ทุกคน ต้องเพิ่มความ หลากหลายในการวัดผลประเมินผล มีการวัดผลตลอดระยะเวลาที่เรียน และเพิ่มวิธีการวัดผล ประเมินผลให้มากขึ้น ทั้งการสอบภาคทฤษฎี การสอบภาคปฏิบัติ

ผลการค้นพบดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาใหม่ ทำให้คุณภาพในการวัดผล ประเมินผลไม่ดีพอ มีคะแนนเก็บมาก ทำให้นักศึกษาได้ผลการเรียนที่ดีเกินความจริง รวมทั้ง กระบวนการวัดผลประเมินผลที่ขาดประสิทธิภาพ มีการนำข้อสอบจากศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภออื่นมาให้นักศึกษาสอบ ครูผู้สอนกลัวว่านักศึกษาจะสอบตกก็มีการช่วยเหลือกัน ระหว่างครูผู้สอนกับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา สิงขรัตน์ (2540) เรื่อง ปัญหา ของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียน ทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน พบว่าครู ประจำกลุ่มมีปัญหาดังนี้ ครูประจำกลุ่มไม่มีส่วนในการสร้างแบบทดสอบปลายภาคด้วยตนเอง ขาด แคลนเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับวัดผลประเมินผล และขาดความร่วมมือในการประเมินผลจาก เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาด้านการ วัดผลประเมินผลการเรียน มีปัญหาที่น่าสนใจ ดังนี้ ข้อสอบปลายภาค ครูประจำกลุ่มควรมีส่วนร่วม ในการออกข้อสอบ เพราะข้อสอบที่ออกมาไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดเครื่องมือวัดผลที่ดี และ ครูประจำกลุ่มไม่เข้มงวด ทำให้การวัดผลที่ได้ไม่ตรงกับความสามารถของนักศึกษา และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2541) ได้ศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษา ทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล มีปัญหาและอุปสรรค คือหนังสือประกอบการเรียนมีเนื้อหาไม่ตรงกับข้อสอบ เครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้ครูประจำกลุ่มมีส่วนร่วมในการออก ข้อสอบ เพราะจะได้ออกได้ตรงกับเนื้อหาและเกณฑ์อายุของผู้เรียน และควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษา การจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในพื้นที่อำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ควรมีการปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับนักศึกษาและสภาพท้องถิ่นอำเภอเกล่ง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับ หลักสูตร รวมทั้งส่งเสริมนักศึกษาให้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้จากในชุมชนมากขึ้น
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการสอนทำให้ขาด ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรที่จะมีการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในเรื่องของ การสอนผู้ใหญ่อย่างจริงจัง

3. ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากร ควรมีกวดขันดูแลและออกนิเทศการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนอย่างจริงจัง และ ควรมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรว่าต้องการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และนอกจากนี้ควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรจะได้มีกำลังใจในการพัฒนาตนเอง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรประสานงานกับหน่วยงานของท้องถิ่นทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมในการของบประมาณจัดหาสื่อ และครูผู้สอนร่วมกับนักศึกษาทำการประดิษฐ์คิดค้น จัดทำสื่อจากวัสดุที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสื่อที่ได้จะมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในชุมชน

5. ด้านการวัดและประเมินผล ควรใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อที่จะได้วัดผลประเมินผลจากผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความจริงจังในการวัดผลประเมินผลให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และควรให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสในการออกข้อสอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เปรียบเทียบกับสังกัดต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนในเขตพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันออก
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ในด้านบทบาทการพัฒนาชุมชน จากหน่วยงานในชุมชน องค์กรในชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป ว่าเป็นอย่างไรบ้าง